

lapha.fi

Lapin hyvinvointialue

Lappi buresveadjinguovlu
Laapi pyereestvaijeemkuávlu
Lappi pue'rrvääjjamvu'vdd

Ikääntyneiden
toimeksiantosuhteisen
perhehoidon toimintaohje
AH 7.12.2022 § 426

Ikääntyneiden perhehoidon toimintaohje - toimeksiantosuhteinen perhehoito

Lapin hyvinvointialue

Sisällysluettelo

Ikäntyneiden perhehoidon toimintaohje - toimeksiantosuhteinen perhehoito.....	1
1. Johdanto.....	4
1.1. Perhehoidon keskeiset käsitteet.....	4
2. Perhehoito.....	6
2.1. Perhehoidon tarkoitus ja tavoite.....	6
2.2. Perhehoidon järjestäminen.....	7
2.3. Perhehoidon myöntäminen.....	8
3. Perhehoitajan ja perhekodin hyväksymisen edellytykset.....	9
3.1. Perhehoitaja.....	9
3.2. Perhekoti.....	10
3.3. Perhekodissa hoidettavien määrä.....	12
3.4. Hyvän perhehoitoarjen suositusten toteuttaminen perhehoidossa.....	12
4. Toimeksiantosopimus.....	13
4.1. Perhehoitajaa sijaistavan toimeksiantosopimus.....	14
4.2. Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen.....	14
5. Perhehoidon palkkiot ja korvaukset.....	15
5.1. Hoitopalkkio.....	15
5.2. Kulukorvaus.....	16
5.3. Perhehoidosta aiheutuvat matkakulut.....	17
5.4. Käynnistämiskorvaus.....	18
5.5. Perhehoidon hoitopalkkiot ja kulukorvaukset keskeytysten ajalta 19	
5.6. Hoitopalkkiot ja kulukorvaukset perhehoidon päättyessä.....	20
6. Perhehoitajan asema.....	21
6.1. Perhehoitajan oikeus vapaaseen.....	21
6.2. Maksut perhehoitajan vapaan ajalta.....	22
6.3. Perhehoitajan eläketurva.....	23

6.4.	Perhehoitajan, perhehoidossa olevan ikäihmisen sekä perhekodin vakuutukset.....	23
7.	Perhehoitajan tuki.....	23
7.1.	Perhehoitajan valmennus, yhteistyö, täydennyskoulutus ja työnohjaus.....	24
7.2.	Vertaisuuteen perustuva perhehoitajan tuki.....	25
7.3.	Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset.....	25
8.	Perhehoidossa olevaa henkilöä koskevat asiat.....	25
8.1.	Perhehoidossa olevan henkilön asema ja oikeudet.....	25
8.2.	Perhehoidon palvelu- ja hoitosuunnitelma.....	25
8.3.	Lääkehoito perhekodissa.....	26
8.4.	Perhehoidon asiakasmaksu.....	26
8.5.	Perhehoidossa olevan henkilön yksityis- ja käyttötavarat.....	27
8.6.	Perhehoidossa olevan henkilön valitus- ja vaikutusmahdollisuudet.....	28
8.7.	Perhehoidossa olevan henkilön kuolema perhekodissa.....	28
9.	Perhehoitajan oikeudet ja velvollisuudet.....	29
9.1.	Tietojensaantioikeus ja tietojen säilytys.....	29
9.2.	Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus.....	29
9.3.	Perhehoitajan ilmoittamisvelvollisuus.....	30
10.	Hyvinvointialueen oikeudet ja velvollisuudet.....	30
11.	Perhehoidon valvonta.....	31
12.	Perhehoidon yhteystiedot.....	32
13.	Ikäihmisten perhehoidon lainsäädäntö ja muu sääntely.....	32
14.	Liitteet.....	34

1. Johdanto

Tässä toimintaohjeessa kuvataan, miten Lapin hyvinvointialueella toteutetaan ikäihmisten toimeksiantosuhteista perhehoitoa. Toimintaohjeen tavoitteena on yhtenäistää ikäihmisten perhehoidon toteuttamista Lapin hyvinvointialueella. Toimintaohje ohjaa perhehoitoa järjestävää hyvinvointialuetta, perhehoidossa olevaa ikäihmistä sekä perhehoitajaa. Toimintaohje turvaa asiakaslähtöisen perhehoidon laadun edellytykset ja perustan sekä kaikkien osapuolien oikeudet ja velvollisuudet.

Toimintaohjeessa kuvataan ikäihmisten perhehoidon keskeiset käsitteet, perhehoidon toteuttaminen, korvausperiaatteet, perhehoitajan asema, tuen muodot sekä niiden toteuttaminen. Perhehoitoon liittyvä lainsäädäntö on luvussa 13.

Perhehoidon toimintaohjeen hyväksyy Lapin hyvinvointialueen aluehallitus

Perhehoidon palvelulupaus

Toimintaohje ja säännöllinen palautteiden kerääminen sekä yhteistyö asiakas- ja palveluohjausyksikön ohjaaja ja perhehoitajan, asiakkaiden ja heidän omaisten sekä muiden perhehoidon yhteistyö tahojen välillä turvaa asiakaslähtöisen perhehoidon laadun edellytykset ja perustan.

1.1. Perhehoidon keskeiset käsitteet

Perhehoito on sosiaalipalvelu, jonka järjestämisestä kunnan on huolehdittava sosiaalihuoltolain 14§:n mukaan. Perhehoidon tavoite ja toteutustavat on määritelty perhehoitolaissa. Perhehoito on hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhekodissa tai hoidettavan kotona.

Ikäihmisten perhehoito on inhimillinen tapa järjestää henkilön asuminen ja hoito, kun hoidettavan kodissa asuminen ei ole itsenäisesti mahdollista tai hänen kannaltaan tarkoituksenmukaista. Perhehoitoa voidaan toteuttaa joko perhekodissa tai hoidettavan kodissa. Perhekodissa asuva henkilö tilastoidaan kotona asuvaksi ja hän on oikeutettu samoihin avohuollon palveluihin, kuin omassa kodissaan asuva henkilö.

Perhehoitaja on henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa ja on suorittanut hyväksytysti tehtävän edellyttämän ennakkovalmennuksen. Perhehoitaja voi toimia kiertävänä perhehoitajan tai perhekodissa

Perhekoti on yksityiskoti tai kiinteistö, joka on terveydellisiltä tai muilta olosuhteiltaan, rakenteiltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Sopivuutta arvioitaessa on otettava huomioon ja kiinnitettävä erityistä huomiota perhekodin ihmis-suhteisiin ja perhehoitajan mahdollisuuksiin ottaa huomioon ja vastata hoidettavan tarpeisiin sekä siihen, hyväksyvätkö muut perhekodin jäsenet perhehoitoon sijoitettavan henkilön. Katso kohdasta ”perhehoidon myöntäminen” tarkempi kuvaus.

Pitkäaikainen perhehoito tarkoittaa sitä, että henkilölle on myönnetty perhehoitoa toistaiseksi ja hän muuttaa perhekotiin asumaan.

Lyhytaikainen perhehoito voi tarkoittaa joko säännöllistä jaksohoitoa tai yksittäistä, määräaikaista hoitajaksoa esimerkiksi toipilasaikana sairaalahoidon jälkeen ennen kotiutumista omaan kotiin. Lyhytaikainen perhehoito sopii myös omaishoitajan lakisääteisten vapaapäivien järjestämiseen.

Osavuorokautinen perhehoito on joko päivä- tai yöhoitoa, joka on kestoltaan korkeintaan 12h/hoitopäivä. Osavuorokautinen perhehoito voi olla kertaluonteista tai säännöllisesti toistuvaa ja myös sen avulla voidaan mahdollistaa omaishoitajien lakisääteisiä vapaapäiviä.

Perhehoito hoidettavan kotona määritellään kestopensa perusteella lyhytaikaiseksi tai osavuorokautiseksi perhehoidoksi. Kotona tapahtuvaa perhehoitoa voidaan järjestää muun muassa omaishoitajan vapaan järjestämiseksi silloin, kun hoidettavan ei ole tarkoituksenmukaista siirtyä sijaishoidon ajaksi pois omasta kodistaan.

Perhehoidon asiakasmaksu hyvinvointialueen muihin palveluihin verrattavissa oleva lyhytaikaisen tai pitkäaikaishoidon maksu. Pitkäaikaisesta perhehoidosta asiakasmaksu peritään ympärivuorokauti-

sen palveluasumisen maksun mukaisesti, asiakasmaksulain mukaan.

Toimeksiantosopimus on perhehoitajan ja hyvinvointialueen välinen sopimus, jossa tulee sopia perhehoitolain 10§ mukaisesti muun muassa perhehoidon palkkiosta, kulukorvauksesta, käynnistämiskorvauksesta, asiakkaan käyttövaroista, hoidon kestosta, perhehoitajan vapaasta, perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastuksesta, valmennuksesta, työnohjauksesta ja koulutuksesta, irtisanomisesta sekä hyvinvointialueen ja perhehoitajan välisestä yhteistyöstä.

Hyvinvointialueen tehtävänä on valvoa, että sijoitus perhehoitoon toteutuu lain mukaisesti ja hoidettava saa sijoituksen aikana tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet. Perhekodin tulee olla sijoitettavan henkilön edun mukainen ja sopiva asumisyhteisö hänelle sekä perhekodin muille asukkaille. Hyvinvointialueen tehtävänä on myös järjestää ne palvelut ja tukitoimet, mitkä perhehoitoon sijoitettu henkilö tarvitsee.

Perhehoitajan sijaistaminen on lyhtyaikaista perhehoitoa, jossa kiertävä perhehoitaja tai muu perhehoidon ennakkovalmennuksen käynyt henkilö menee perhehoitajan kotiin hänen vapaapäiviensä ajaksi ja vastaa hoidettavien hoidosta ja huolenpidosta. Perhehoitajan sijaistamisesta sovitaan toimeksiantosopimuksessa tarkemmin.

Perhehoidon ja omaishoidon ero on siinä, että omaishoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa *omaisen tai muun hoidettavalle läheisen* henkilön avulla. Omaishoitajalle maksetaan omaishoidon tukea. Perhehoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona ennakkovalmennuksen suorittaneen perhehoitajan toimesta. Perhehoidossa olevalta asiakkaalta peritään asiakasmaksu.

2. Perhehoito

2.1. Perhehoidon tarkoitus ja tavoite

Perhehoito on yksi vaihtoehto ikäihmisten palvelutarjonnassa. Perhehoito on inhimillinen, kotoisan ja turvallisen arjen mahdollistava hoivan ja huolenpidon sekä tuen ja ohjauksen muoto. Perhehoidon perustana ovat yhteisöllisyys ja perheen arkeen osallistuminen perhehoidossa olevan henkilön tarpeet huomioiden.

Ikäihmisten perhehoidossa kunnioitetaan henkilön itsemääräämisoikeutta, otetaan huomioon yksilölliset tarpeet ja toiveet sekä turval-

lisuus. Perhehoidon vahvuuksia ovat jatkuvuus, koti asumisen ja hoi-
van ympäristönä sekä pysyvät ihmissuhteet. Perheen arkeen osallis-
tuminen ja perhehoitajien läsnäolo tukevat henkilön toimintakykyä
ja kuntoutumista sekä ylläpitää hyvää elämänlaatua.

Perhehoito on sopiva hoivan ja huolenpidon sekä tuen ja ohjauksen
muoto esimerkiksi silloin, kun toimintakykyyn vaikuttaa iän tuoma
toimintakyvyn aleneminen, sairaus tai turvattomuuden tunne. Per-
hehoidon myöntämisen lähtökohdat ja edellytykset on kirjattu 2.2.
Perhehoidon myöntäminen -otsikon alla.

2.2. Perhehoidon järjestäminen

Hyvinvointialue vastaa perhehoidon järjestämisestä. Toimeksianto-
suhteisessa perhehoidossa hyvinvointialue hyväksyy perhehoitajan
ja perhekodin soveltuvuuden perhehoitotehtävään ja valvoo perhe-
hoitoa. Hyvinvointialue tekee hallinnollisen päätöksen perhehoi-
dosta. Perhehoitaja ja hyvinvointialue solmivat keskenään toimeksi-
antosopimuksen, jossa sovitaan muun muassa hoitopalkkioista, ku-
lukorvauksista, vapaiden järjestämisestä sekä perhehoitajan muusta
tuesta. Perhehoidon koordinaattorin ja perhehoitajan välinen yhtey-
denpito on molemminpuoliseen luottamukseen perustuvan yhteis-
työn lähtökohta. Perhehoito perustuu aina asiakkaan tai hänen lailli-
sen edustajansa kuulemiseen ja yhteistyössä laadittuun asiakas-
suunnitelmaan (hoito- ja palvelusuunnitelmaan).

Hyvinvointialueen jokaisella palvelualueella on asiakasmaksuyksikkö,
joka vastaa asiakaslaskutuksesta. Pykälä 15§ tähän -> Hyvinvointialue
järjestää tukea, perhehoidon ohjausta ja valvontaa. Perhehoitoa kos-
kevat asiakirjat arkistoidaan asianmukaisesti ja hyvinvointialue tal-
lentaa perhehoitajasta ja perhekodista seuraavat tiedot:

- Nimi, henkilötunnus, osoite, puhelinnumero, sähköpostiosoite
sekä mahdollinen perhekodin verkkosivujen osoite.
- Kotona asuvat perheenjäsenet (nimi, henkilötunnus, perheen-
jäsenen tyyppi: puoliso/avopuoliso, lapsi, kotona asuva aikui-
nen ja onko osallinen perhehoidon toteuttamiseen).
- Perhekodin tiedot, mikäli hoito tapahtuu perhehoitajan ko-
dissa
- Perheen terveydentila ja työkyky, päihteiden käyttö
- Yleistä tietoa perheestä/perhekodista esim. sovittu hoidetta-
vien enimmäismäärä, eläimiä, esteetön jne.
- Palvelujen saatavuus

- Perhehoidossa olevat asiakkaat
- Tiedot ennakkovalmennuksesta: missä, ajankohta, valmentajat.
- Kertomusosio: puhelinkeskustelut, sähköpostinvaihdot ja kotikäynnit, jotka koskevat perhehoitajaa tai perhekotia

2.3. Perhehoidon myöntäminen

Perhehoito on sosiaalihuoltolain mukaista avohoitoa ja sen myöntäminen perustuu palvelutarpeen arviointiin. Palveluntarpeen arvioinnissa on käytettävä RAI-arviointivälineistöä, jota hyödynnetään asiakaskohtaisesti asiakkaan palvelun tarpeen määrittelyssä. Palveluohjauksessa huomioidaan asiakkaan osallisuus ja valinnanvapaus sekä tuetaan mahdollisuutta tehdä tietoon ja kokemukseen perustuva valinta.

Perhehoidon järjestämisessä on tärkeä turvata hoidettavan ja hänen läheistensä osallisuus perhehoitoa suunniteltaessa ja perhehoidon aikana. Tämä tarkoittaa sitä, että henkilö saa kognitionsa ja toimintakykynsä mukaisesti ja tarvittavin tukitoimin olla mukana tekemässä elämäänsä liittyviä suunnitelmia ja päätöksiä niin, että hänen tahdonsa ja etunsa otetaan huomioon. (STM 2017 Perhehoitolain toimeenpanon tuki.)

Perhehoitoa tarjotaan asiakkaalle palvelumuotona silloin, kun se on asiakkaan kannalta perusteltua, eikä asiakas ole tehostetun palveluasumisen tarpeessa. Yhteistyössä asiakkaan, omaisten ja asiakas- ja palveluohjausyksikön työntekijän kanssa arvioidaan asiakkaan palvelutarve ja soveltuvuus perhehoitoon. Asiakas- ja palveluohjausyksikön työntekijä arvioi asiakkaan ja hänen omaisensa kanssa perhehoidon ja perhekodin soveltuvuuden asiakkaan tarpeisiin nähden. Perhehoitaja arvioi omia valmiuksiaan toimia perhehoitajana kyseiselle henkilölle. Perhehoitoa suunniteltaessa selvitetään asiakkaan muiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä tukitoimien tarve ja saatavuus. Perhehoito käynnistyy aina kokeilujaksolla.

Asiakkaan on mahdollista saada perhehoitoa:

- hän ei pärjää kotona
- hän kokee turvattomuutta, ahdistuneisuutta, masennusta, yksinäisyyttä kotiin annettavista palveluista huolimatta
- hän tarvitsee toisen henkilön ohjausta, tukea tai läsnäoloa arjessa selviytymiseen enemmän kuin kotiin annettavilla palveluilla voidaan tai on tarkoituksenmukaista häntä tukea

- perhehoito tukee hänen läheistensä jaksamista.

Asiakkaan on mahdollista saada lyhytaikaista tai osavuorokautista perhehoitoa

- tukemaan kotona asumista
- omaishoitajan lakisääteisten vapaapäivien ajaksi
- omaishoitajan jaksamisen tueksi tai esim. omaishoitajan sairastuessa tai omaishoitosuhteen päättyessä
- kuntouttavana jaksona esim. sairaalahoidon jälkeen.

Asiakkaalle voidaan järjestää perhehoitoa hänen omassa kodissaan, kun se vastaa parhaiten asiakkaan tarpeita sekä ylläpitää ja edistää hänen toimintakykynsä säilymistä.

Perhehoito ei sovellu henkilölle, joka

- tarvitsee jatkuvaa sairaalatasoista hoitoa,
- valvoo öisin ja häiritsee muita,
- tarvitsee säännöllisesti apua öiseen aikaan,
- on aggressiivinen, eikä käyttäytymistä saada hallintaan niin, että perhehoitajan tai muiden perhekodissa asuvien henkilöiden turvallisuus voitaisiin turvata,
- pyrkii määrätietoisesti pois minkä johdosta valvonta ja turvallisuus vaarantuvat,
- ei halua vastaanottaa perhehoitoa,
- ei sitoudu yhteistyöhön

3. Perhehoitajan ja perhekodin hyväksymisen edellytykset

3.1. Perhehoitaja

Perhehoitajalla tarkoitetaan henkilöä, joka hyvinvointialueen kanssa tekemänsä **toimeksiantosopimuksen perusteella** antaa perhehoitoa omassa yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Perhehoitaja ei ole työsuhteessa hyvinvointialueeseen eikä yksityinen palveluntuottaja.

Perhehoitajuudesta kiinnostuneelle henkilölle on annettava riittävästi tietoa ja tukea ennen perhehoitajaksi ryhtymistä. Perhehoitajuus on koko perheen asia ja se vaatii kaikkien perheenjäsenten hyväksymisen ja sitoutumisen tehtävään. Hyvinvointialue hyväksyy henkilön soveltuvuuden perhehoitajaksi. Perhehoitajien valmennuksessa käytetään Perhehoitoliiton valmennusohjelmaa

Perhehoitajan ennakovalmennuksen tavoitteet:

- taata jokaiselle asiakkaalle tasavertainen mahdollisuus päästä hyvin perhehoitajuuteen perehtyneeseen ja sitoutuneeseen perheeseen
- antaa perhehoitajuutta harkitseville mahdollisuus saada ennalta riittävästi tietoa tehtävästä, jotta he voivat tehdä tietoon perustuvan päätöksen perhehoitajaksi ryhtymisestä
- taata perhehoidossa oleville henkilöille hyvä hoiva ja huolenpito niin, että perhehoitajalla on riittävästi tietoja ja taitoja vastata yksilöllisiin tarpeisiin ja tehdä yhteistyötä asiakasta koskevista asioista perhehoidossa olevan henkilön läheisten, hyvinvointialueen ja muiden tahojen kanssa

Ikäihmisten perhehoitajalta edellytettävät valmiudet:

- Pitää huolta perhehoidossa olevan henkilön hyvinvoinnista (hoiva ja huolenpito)
- Auttaa ja tukeva perhehoidossa olevaa henkilöä hänen omien voimavarojensa hyödyntämisessä ja toimintakyvyn ylläpitämisessä
- Mahdollistaa ja tukea perhehoidossa olevan henkilön ja hänen läheistensä yhteydenpitoa
- Tehdä yhteistyötä perhehoidossa olevan henkilön asioissa
- Sitoutua perhehoitajan tehtävään

3.2. Perhekoti

Perhekoti on hyvinvointialueen hyväksymä yksityiskoti, jossa annetaan perhehoitoa. Perheen jäsenten tulee hyväksyä ja olla yksimielisiä perhehoitotoiminnasta. Sopivuutta arvioitaessa huomioidaan myös perheen ihmissuhteet ja kodin ilmapiiri. Perhekodissa tulee mahdollisimman hyvin huomioida esteettömyys ja turvallisuus. Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevalle tulee pääsääntöisesti olla oma huone, tai mahdollisuus yksityisyyteen tulee turvata muulla tavoin.

Kodin hyväksymisessä perhekodiksi arvioidaan seuraavia asioita:

Perhekodin tulee olla:

- rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan siellä annettavalle perhehoidolle sopiva
- tarkoituksenmukainen ja kodikas
- ilmapiiriltään myönteinen
- sijainniltaan perhehoidossa olevien henkilöiden tarvitsemien muiden palvelujen ja läheisten yhteydenpidon kannalta toimiva
- turvallinen:
 - perhekodin ympäristö on perhehoidossa olevalle henkilölle sopiva, perhekotiin on mahdollisuus tarvittaessa järjestää apuvälineitä, esteetön ympäristö tai erityisvarustus
 - perhekodin turvallisuutta koskevissa asioissa toimitaan paikallisen pelastusviranomaisen ohjeen mukaisesti huomioiden, että perhekoti on yksityiskoti

Perhehoitoon tulevalle henkilöllä tulee olla:

- mahdollisuus sekä yhteisöllisyyteen että yksityisyyteen
- halutessaan mahdollisuus osallistua oman huoneensa kalustamiseen ja sisustamiseen
- mahdollisuus käyttää kodin yhteisiä tiloja
- tasa-arvoinen asema muiden perhekodin jäsenten kanssa

Perhekodit kuuluvat paloturvallisuuden osalta omavalvonnan piiriin ja rakennuksen omistajan ja haltijan on itse huolehdittava tilojensa turvallisuudesta. Perhekodin turvallisuuden varmistamisessa tehdään yhteistyötä pelastusviranomaisten kanssa jo kotia hyväksyttäessä perhekodiksi sekä perhekotien paloturvallisuusohjeisiin liittyvissä asioissa. Pelastuslaissa (2011) ja asetuksessa palovaroittimien sijoittamisesta ja kunnossapidosta (2009) säädetään muun muassa palovaroittimien määrästä ja sijoittamisesta, alkusammutuskaluston sijoittamisesta ja tehosta sekä poistumisturvallisuudesta. Pelastusviranomaiset voivat asettaa perhekodille erityisiä turvallisuusvaatimuksia pelastuslain perusteella. Yhteistyössä pelastusviranomaisten kanssa perhekodille laaditaan poistumisturvallisuusselvitys.

3.3. Perhekodissa hoidettavien määrä

Perhekodissa saadaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää henkilöä hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuina. Perhekodissa saadaan kuitenkin hoitaa samanaikaisesti enintään kuutta henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä, joista ainakin toisella on 6 § 1 momentissa ja toisella 3 momentissa säädetty kelpoisuus. (Perhehoitolaki 7 §).

Jos kyseessä on hoidon antaminen saman perheen jäsenille, voi perhekodissa olla samanaikaisesti hoidettavana useampi henkilö. Lisäksi erityisestä syystä voidaan sijoittajan luvalla samanaikaisesti hoidettavien henkilöiden enimmäismäärästä poiketa. Erityisenä syynä pidetään lähinnä tilannetta, jossa perhehoidossa samanaikaisesti hoidetaan vain täysi-ikäisiä henkilöitä, joiden keskinäinen kanssakäyminen ja perhehoitosijoituksen laatu yhdessä toimintakyvyn ja hoidon tarpeen kanssa tekevät mahdolliseksi poikkeamisen enimmäismäärästä. Hoidettavien määrä on kuitenkin suhteutettava perhehoitajien lukumäärään, hoidettavien tarvitsemaan hoitoon ja kasvatukseen sekä toiminnan luonteeseen.

Hyvinvointialue arvioi aina sijoitettavien henkilöiden määrän huomioiden perhehoitajan valmiudet ja mahdollisuudet vastata asiakkaan tarpeisiin. Lisäksi huomioon otetaan perhehoidossa olevien henkilöiden keskinäinen kanssakäyminen, heidän tarvitsemansa hoivan, huolenpidon, tuen ja ohjauksen määrä sekä perhekodin tilat ja varusteet. Mikäli perhehoidon toiminnan luonne on perhehoitajan kodissa tapahtuvaa osavuorokautista päiväaikaista perhehoitoa, perhehoidettavien määrä voi harkituissa tapauksissa olla enemmän kuin perhehoitolaissa asetettu enimmäismäärä.

3.4. Hyvän perhehoitoarjen suositusten toteuttaminen perhehoidossa

Perhehoitoliitto ry:n Kotona perheessä -hankkeessa (2020–2023) on laadittu hyvän perhehoitoarjen suositukset ikäihmisten kokemusten pohjalta. Perhehoitoliitto on valtakunnallinen toimeksiantosuhteisen perhehoidon asiantuntijajärjestö ja perhehoitajien alueellisten jäsenyhdistysten kattojärjestö. Hyvän perhehoitoarjen suositusten tulee ohjata perhehoitajan valintoja ja toimintaa arjessa. Suosituksia käytetään myös perhehoidon järjestämisen, ohjaamisen ja valvonnan tukena.

- Huolehdi siitä, että arkea eletään yhdessä ikäihmisen kanssa

- Kiinnitä huomio siihen, miten tapasi puhua ja kohdata vaikuttaa ikäihmiseen
- Varmista, että ikäihminen saa tehdä valintoja ja päätöksiä arjessa
- Näe ja hyödynnä ympäristön mahdollisuudet
- Rakenna perhettä ja yhteisyyttä yhdessä ikäihmisen kanssa

4. Toimeksiantosopimus

Perhehoitajan ja hyvinvointialueen välisessä toimeksiantosopimuksessa tulee sopia seuraavista asioista ja maininta siitä, mitä sopimuksessa sovitaan sekä mainitaan tarvittavat liitteet:

- Perhehoitajalle maksettavan palkkion määrästä ja suorittamisesta
- Perhehoidosta ja hoidon käynnistämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sekä perhehoidossa olevan kalenterikuukausittaisten käyttövarojen maksamisesta
- Perhehoidossa olevan yksilöllisistä tarpeista johtuvien erityisten kustannusten korvaamisesta;
- Hoidon arvioidusta kestosta;
- Perhehoitajan oikeudesta vapaaseen, vapaan toteuttamisesta sekä palkkion maksamisesta ja kustannusten korvaamisesta vapaan ajalta;
- Hyvinvointi- ja terveystarkastusten järjestämisestä;
- Perhehoitajalle annettavasta valmennuksesta, työnohjauksesta ja koulutuksesta sekä näiden toteuttamisesta;
- Toimeksiantosopimuksen irtisanomisesta;
- Tarvittaessa muista perhekotia ja perhehoitoa koskevista seikoista
- Yhteistyöstä kunnan ja perhehoitajan kesken

Toimeksiantosopimuksessa perhehoitaja ja hyvinvointialue sopivat perhehoitosuhteeseen liittyvät molemminpuoliset oikeudet ja velvollisuudet. Toimeksiantosopimus tehdään jokaisen perhehoitoon

sijoitettavan henkilön osalta erikseen ja aina ennen perhehoitoon tulevan henkilön muuttoa perheeseen tai perhehoitajaksojen aloittamista.

Toimeksiantosopimus tehdään yhteisessä sopimusneuvottelussa ja sen allekirjoittavat perhehoitaja/t ja hyvinvointialueen edustaja (viranhaltija). Sen allekirjoittavat molemmat sijoittajan hyväksymät perheenjäsenet kun he molemmat vastaavat perhehoidossa olevien henkilöiden hoivasta ja huolenpidosta. Toimeksiantosopimus tarkistetaan perhehoitotilanteen muuttuessa ja siinä viitataan päivämäärällä vahvistettuun sääntökirjaan, joka on sopimuksen liitteenä. Toimeksiantosopimuksen liitteenä voi olla perhehoidossa olevan henkilön palvelu- ja hoitosuunnitelma, johon on kirjattu mm. perhehoidossa olevan henkilön muiden palveluiden järjestäminen, edunvalvonta sekä suunnitelma käyttövaroista.

4.1. Perhehoitajaa sijaistavan toimeksiantosopimus

Perhehoitajaa sijaistavan kanssa tehtävässä toimeksiantosopimuksessa sovitaan:

- sijaiselle maksettavan hoitopalkkion määrästä ja suorittamisesta;
- tarvittaessa sijaiselle aiheutuvien kustannusten korvaamisesta;
- toimeksiantosopimuksen voimassaolosta;
- tarvittaessa muista sijaishoitoa koskevista seikoista.
- tarvittaessa sijaisen vapaapäivien korvauksesta

Perhehoitajaa sijaistavat ovat käyneet perhehoitajille tai kiertäville perhehoitajille tarkoitetun ennakkovalmennuksen. Hyvinvointialueen on varmistettava sijaishoitajan kelpoisuus tehtävän hoitamiseen yhteisessä tapaamisessa. Sijaishoitajalle toimitetaan hyvän perhehoidon varmistamiseksi tarvittavat perhehoidossa olevaa henkilöä koskevat tiedot. Perhehoitolain säädökset huomioidaan myös sijaishoidon aikana.

4.2. Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen

Toimeksiantosopimus irtisanotaan kirjallisesti lomakkeella. Ensisijaisesti perhehoitoa jatketaan perhekodissa vielä irtisanomisajan (2 kuukautta). Mikäli perhehoito kuitenkin päättyy muusta kuin perhehoitajasta johtuvasta syystä irtisanomisaikana, perhehoitajalle mak-

setaan jäljelle jäävältä irtisanomisajalta hoitopalkkio kokonaisuudessaan.

Mikäli toimeksiantosopimus puretaan, hoitopalkkion ja kulukorvauksen maksaminen päättyvät asiakkaan siirtyessä pois perhekodista. Toimeksiantosopimus voidaan purkaa, jos perhehoidossa on havaittu laiminlyöntejä, joita ei kyetä korjaamaan tai laiminlyönti on hyvin vakava.

Toistaiseksi voimassa olevassa toimeksiantosopimuksessa voidaan tarvittaessa sopia määräaika, jonka aikana sopimus voidaan puolin tai toisin päättää ilman irtisanomisaikaa. Hoitopalkkion ja kulukorvauksen maksaminen päättyvät perhehoidossa olevan henkilön siirtymässä pois perhekodista. Tämän ns. kokeilujakson tarkoitus on varmistaa perhehoidon tarkoituksenmukaisuus niin perhehoidossa olevan henkilön, hänen omaisensa kuin perhehoitajan kannalta sekä sitoutuminen perhehoitoon. Perhehoidossa olevan henkilön siirtyminen pois perhekodista sovitaan yhdessä neuvotellen osapuolten kesken.

5. Perhehoidon palkkiot ja korvaukset

Perhehoitajalle maksetaan toimeksiantosopimuksessa sovitusti jokaisesta hoidettavasta henkilöstä hoitopalkkio ja kulukorvaus. Lisäksi perhehoitajalle voidaan maksaa perhehoidon alkamisen yhteydessä käynnistämiskorvaus yhdessä sovitun tarpeen mukaan. Eduskunta vahvistaa hoitopalkkion sekä kulu- ja käynnistämiskorvauksen vuosittaiset indeksitarkistusten mukaiset vähimmäismäärät. Hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan hyvinvointialueen ohjeistuksen mukaan.

5.1. Hoitopalkkio

Lyhytaikaisen perhehoidon palkkio maksetaan hoitovuorokausista siten, että sekä tulo, että lähtöpäivä oikeuttavat koko vuorokauden palkkioon (hoitovuorokausi vaihtuu klo 24).

Osavuorokautisen perhehoidon palkkioon oikeuttava aika alkaa, kun perhehoitaja aloittaa tehtävän perhekodissa tai ottaa kyytiin hoidettavan hänen kotoa tai ikäihmisen luona. Mikäli osavuorokautinen perhehoito jatkuu yli 12 h, siitä maksetaan lyhytaikaisen perhehoidon mukainen hoitopalkkio.

Sijoitettaessa asiakasta lyhytaikaiseen perhehoitoon **akuuteissa tilanteissa** saman tai seuraavan päivän aikana, esim. omaishoitajan sairastuessa yllättäen, hoitopalkkiota korotetaan 50% 3 vrk ajaksi. Toimeksiantosopimus tulee tehdä viipymättä.

Pitkäaikaisessa perhehoidossa palkkio määräytyy hoitoisuuden mukaan. Hoitoisuus on määritelty kahteen palkkioluokkaan. Palkkio on kuukausikohtainen. Palkkioluokat ovat seuraavat:

- **Palkkioluokka 1.** Asiakas tarvitsee päivittäin avustamista huolenpitoa, hoivaa tai valvontaa päivittäisissä toiminnoissaan alentuneen toimintakykynsä vuoksi (esim. peseytyminen, wc-toiminnot, ruokailu, lääkehoito). Arjessa selviytymistä voi häiritä esim. asiakkaan turvattomuuden tunne. Asiakas liikkuu kohtuullisen itsenäisesti apuvälineiden kanssa tai ilman niitä. Hän sopeutuu hyvin perhekodin ryhmään, on yhteistyökykyinen ja tunnistaa avun tarpeensa.
- **Palkkioluokka 2.** Asiakas tarvitsee avustamista, huolenpitoa, hoivaa ja valvontaa useissa päivittäisissä toiminnoissa (esim. peseytyminen, wc-toiminnot, ruokailu, lääkehoito) muistamattomuuden, kehitysvamman tai psyykkisen tilan vuoksi lähes jatkuvasti. Asiakas voi tarvita vähäistä ohjausta ja valvontaa myös yöllä. Hän liikkuu perhehoidossa ohjatusti tai valvotusti. Asiakkaalla on jokin sairaus tai vamma, jonka vuoksi hän tarvitsee erityisen paljon avustamista, huolenpitoa, hoivaa ja / tai valvontaa (muistisairaus, aistivamma, haastava psyyke, fyysinen vamma). Asiakas tarvitsee tukea perhekodin ryhmään sopeutumisessa.
- **Erityismaksuluokka** on mahdollinen esimerkiksi saattohoitotilanteissa ja tilanteissa, joissa asiakas tarvitsee runsaasti hoitoa ja apua (esimerkiksi leikkauksen jälkitila, tapaturma) sairaalasta kotiutumisen jälkeen. Saattohoitotilanteessa tulee olla lääkärin päätös saattohoitoon siirtymisestä. Erityismaksuluokassa perhehoito vaatii erityisosaamista, intensiivistä hoitotyötä ja jatkuvaa valvontaa. Perhehoidossa asiakkaalla on avun tarvetta myös yöaikaan. Erityismaksuluokkaa saa myös silloin, kun asiakas täyttää ympärivuorokautisen palveluasuminen kriteerit, mutta asiakkaalle ei ole vielä osoittanut asianmukaista hoitopaikkaa.

Palkkiotaulukko liitteenä 1.

5.2. Kulukorvaus

Perhehoidon kulukorvauksen määrittelyperusteena ovat todelliset perhehoidosta aiheutuvat kustannukset. Kulukorvaus on perhehoitajalle veronalaista tuloa, jonka voi ilmoittaa verottajalle verovähennyskelpoisena tulonhankkimiskuluna.

Pitkäaikaisessa perhehoidossa kulukorvaukseen sisältyvät:

- Ravintomenot
 - Lääkärin toteamasta erityisruokavaliosta (maidoton ja gluteeniton) aiheutuvat korvaukset maksetaan erikseen
- Tavanomaiset terveydenhuollon kustannukset (kuten käsi-kauppalääkkeet ja laastarit), joita ei muun lainsäädännön nojalla korvata, pesuaineet ja hygienia
 - Asiakkaalle myönnettyt hoitotarvikkeet hyvinvointialueen hoitotarvikejakeluohjeen mukaisesti
- Asumisesta aiheutuvat menot, kuten jätehuolto, sähkö, lämmitys, vesi, kodin kiinteistön kunnossapito, kodin puhtaanapito ja kodin sekä irtaimiston kuluminen
- Vaatehuollosta aiheutuvat kustannukset (sähkö, vesi, pesuaineet, koneiden kuluminen)
- Omalla autolla ajettut tavanomaiset ikäihmisen asioihin tai mukana olemiseen liittyvät matkakulut
 - Perhehoitajan tukimuotoihin liittyvät matkakulut korvataan erikseen
 - Toimeksiantosopimuksessa määritellään asiakaskohtaisesti ne matkakulut, jotka korvataan perhehoitajalle erikseen
- Ikäihmisten/perhehoidon/perhekodin asioiden hoitamisesta aiheutuvat puhelinkulut
- Kiinteistön, kodin irtaimiston sekä henkilö- tai vahinkovakuutukset
- Kohtuulliset virkistystoiminnan kulut, kuitenkin niin, että pääsääntöisesti ikäihmisen virkistystoiminnan kulut perhehoidossa oleva henkilö maksaa omista varoistaan.

Mikäli pitkäaikaisessa perhehoidossa hyvinvointialue toimii perheko-tikiinteistön välivuokraajana maksetaan täysimääräisestä asiakas-kohtaisesta kulukorvauksesta 72%

Kulukorvaustaulukko liitteenä.

5.3. Perhehoidosta aiheutuvat matkakulut

Ikäihmisen yksilöllisistä tarpeista johtuvista, erikseen sovittavista,

matkakuluista (esim. säännöllinen kuntoutus) perhehoitajan tukimuotoihin (esim. täydennyskoulutus, työnohjaus, vertaistukitoiminta, erikseen sovitut perhehoitajana toimimiseen liittyvät menot) osallistumisesta aiheutuvista matkoista maksetaan perhehoitajalle kilometrikorvausta (hyvinvointialueen ohjeen mukaisesti).

Hyvinvointialue maksaa valtion matkustussäännön mukaista kilometrikorvausta perhehoitajalle seuraavissa tapauksissa:

- asiakkaan kotiin annettavassa perhehoidossa ja perhehoitajan sijaistaessa perhekodissa.
- Lyhytaikaisen ikäihmisten perhehoidon kuljetukset perhehoitopaikan ja asiakkaan kodin välillä

Mahdolliset lyhyet virkistysmatkat lyhyt- ja pitkäaikaisen perhehoidon aikana sisältyvät kulukorvaukseen.

Mahdollisen liikennetapaturma kuljetuksen aikana kuuluu normaalin liikenneturvan piiriin, hyvinvointialue ei ole korvausvelvollinen.

Kuljetuksista sovitaan asiakkaan ja hänen omaisensa kanssa hoito- ja palvelusuunnitelman laatimisen yhteydessä.

5.4. Käynnistämiskorvaus

Käynnistämiskorvauksella on tarkoitus kattaa perhehoidon käynnistämisen kannalta välttämättömät henkilökohtaiset ja yhteiseen perhekodin talouteen liittyvät hankinnat. Korvattavia kohteita voivat olla mm. asuntoon kohdistuvat välttämättömät korjaus- ja muutostyöt (luiskat, tukikahvat, korotettu wc-istuim), kalustaminen (sänky) ja/tai kodinkoneet. Myös perhekodin piha-alueeseen tarvittavia muutoksia voidaan kattaa käynnistyskorvauksella (esim. piha-alueen aitaaminen turvalliseksi).

Käynnistämiskorvauksella tehtävistä hankinnoista tehdään hankintasuunnitelma ja kustannusarvio ja niistä sovitaan etukäteen hyvinvointialueen ja perhehoitajan kesken. Myönnetty käynnistämiskorvaus merkitään toimeksiantosopimukseen ja hyväksytyt hankinnat maksetaan kuitteja vastaan. Käynnistämiskorvausta voidaan myöntää silloin, kun korvausta ei voi saada muun lainsäädännön nojalla (vammapalvelulaki tai lääkinnällinen kuntoutus).

Käynnistämiskorvauksella tehtyt kiinteät hankinnat ovat hyvinvointialueen omaisuutta ja niiden poistoaika on neljä vuotta siten, että hankinnan arvosta poistuu kunakin vuonna neljäsosa (25 %). Mikäli perhehoito päättyy lyhemmän ajan kuluessa, voidaan sopia osan takaisinmaksusta, esimerkiksi pyytämällä perhehoitajalta ostotarjous,

tai osa hankinnoista palautetaan hyvinvointialueelle. Kiinteisiin hankintoihin eivät kuulu kulutustavarat, joiden käyttöikä on 1-3 vuotta.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa olevien henkilöiden erityistarpeet huomioidaan jo perhehoitoa suunniteltaessa aina tapauskohtaisesti. Apuvälinetarpeen arvioinnin seurauksena myönnetyt päivittäiseen toimintaan liittyvät apuvälineet myönnetään perhehoidon asiakkaalle maksutta apuvälinelainaamosta.

Käynnistämiskorvauksesta ja sen määrästä on säädetty perhehoito-laissa. Tämän lain 17 ja 18 §:ssä mainitut määrät sekä toimeksiantosopimuksessa sovitut kulukorvausten määrät on tarkistettava kalenterivuosittain vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti. Perhehoitolaki 19 §.

5.5. Perhehoidon hoitopalkkiot ja kulukorvaukset keskeytysten ajalta

5.5.1. Perhehoitajan sairastuessa

Perhehoitajan sairastuessa hänen tulee ilmoittaa sairastumisesta ilman viivytystä asiakas- ja palveluohjausyksikköön. Mikäli poissaolo jatkuu yli kolme päivää, siitä tulee toimittaa sairauslomatodistus. Perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio sairauspäivärahan omavastuuajalta, eli sairastumispäivältä ja yhdeksältä sitä lähinnä seuraavalta arkipäivältä (sairausvakuutuslaki 8 luku 7 §). Edellytyksenä omavastuuajan palkkion maksamiselle on toimiminen perhehoitajana vähintään yhden kuukauden ajan ennen sairausloman alkua. Perhehoitaja on oikeutettu hakemaan sairauspäivärahaa Kelasta omavastuuajan jälkeen verotettavien tulojensa perusteella laskettavan sairausvakuutuspäivärahan suuruusena (sairausvakuutuslaki 7 luku 1 §).

Jos perhehoidossa oleva henkilö hoidetaan perhehoitajan sairausloman aikana perhekodissa perhehoitajan puolison tai muun oman verkoston avulla (hyvinvointialueen hyväksymä), hoitopalkkiot ja kulukorvaukset maksetaan normaalisti perhehoitajalle tai puolisolle/muulle verkostolle. Sen lisäksi perhehoitaja voi hakea Kelan sairauspäivärahaa.

5.5.2. Keskeytys perhehoitajasta riippumattomasta syystä

Jos pitkäaikaisessa perhehoidossa olevan henkilön perhehoito keskeytyy vähintään kolmen vuorokauden ajaksi yhtäjaksoisesti perhehoitajasta riippumattomasta syystä, kuten hoidettavan sairaalahoidosta tai vierailusta omaisten luona, maksetaan perhehoitajalle hoitopalkkio täysimääräisenä ja ½ kulukorvauksesta yhteensä 30 vuorokaudelta kalenterivuoden aikana, jonka jälkeen maksut lakkaavat.

Vuoden kestävän kertymisajan laskenta käynnistyy siitä päivästä, jolloin hoito ensimmäisen kerran keskeytyy yli kolmen vuorokauden ajaksi. Keskeytyksen aikana perhehoitajan edellytetään pitävän yhteyttä asiakkaaseen ja olevan yhteistyössä hoitavan tahon sekä perhehoidon koordinaattorin kanssa. Hoidettavan tulo- ja lähtöpäivää ei lasketa poissaolopäiviksi.

Mikäli sovittu lyhytaikainen jakso peruuntuu kokonaan myöhemmin kuin kolme vuorokautta ennen jakson alkamispäivää, maksetaan hoitopalkkio kokonaan ja puolet (50 %) kulukorvauksesta kolmelta vuorokaudelta. Mikäli jakso peruuntuu tätä aiemmin, peruuntu-neesta jaksosta ei makseta lainkaan hoitopalkkiota tai kulukorvausta. Sen sijaan perhehoitajan toimeksianto lyhytaikaisesta perhehoidosta pyritään toteuttamaan toisella tavalla tai siirtämään toiseen ajankohtaan. Asiakkaalle järjestetään hänen tarvitsemansa palvelut muulla tavoin tai toisena ajankohtana.

Lyhytaikaisen jakson ja osavuorokautisen perhehoidon keskeytyessä perhehoitajasta riippumattomasta syystä (esim. asiakas joutuu sairaalahoitoon) palkkio ja kulukorvaus maksetaan jo toteutuneista päivistä ja sen lisäksi pitämättä jääneistä päivistä maksetaan hoitopalkkio korkeintaan kolmelta päivältä.

5.6. Hoitopalkkiot ja kulukorvaukset perhehoidon päättyessä

Mikäli perhehoito päättyy kesken irtisanomisajan, maksetaan perhehoitajalle irtisanomisajan loppuun (2 kuukautta) koko hoitopalkkio ja kulukorvauksesta puolet (50 %). Mikäli tilalle sijoitetaan toinen henkilö pitkäaikaisella toimeksiantosopimuksella, uuden sopimuksen mukainen hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan täytenä vasta irtisanotun sopimuksen irtisanomisajan päätyttyä ja siihen saakka vain ylimenevältä osalta.

Mikäli perhehoito päättyy sovitusti ilman irtisanomisaikaa (ns. kokeilu-aika) tai perustuu toimeksiantosopimuksen purkamiseen, palkkiot ja kulukorvaukset päättyvät perhehoidossa olevan asiakkaan siirtyessä pois perhekodista.

Kuolemantapauksen yhteydessä maksetaan hoitopalkkiota täysimääräisenä ilman korotuksia ja puolet (50 %) kulukorvauksesta kuukauden ajan. Jos tilalle sijoitetaan toinen asiakas, kulukorvaus maksetaan uuden perhehoitoon sijoitetun asiakkaan toimeksiantosopimuksen mukaisesti.

6. Perhehoitajan asema

6.1. Perhehoitajan oikeus vapaaseen

Perhehoito sitoo perhehoitajan ympärivuorokautisesti tehtävään ja läsnäoloon.

Pitkäaikaisessa perhehoidossa perhehoitajalle kertyy vapaata 5 vuorokautta kalenterikuukaudessa, ja ne tulee pitää kokonaisina vuorokausina (yhteensä 60 vuorokautta vuodessa). Lähtö- ja paluupäivät eivät kuluta vapaata vähintään viikon mittaisessa vapaajakossossa. Sitä lyhemmän vapaan osalta lähtö- ja paluupäivästä sovitaan kuluvaan yhteensä yksi vapaavuorokausi. Vapaalle lähteminen suositellaan tapahtuvaksi klo 12–14 välisenä aikana, jolloin myös perhehoitajan sijaisen perehdytys sen hetkiseen tilanteeseen tapahtuu. Perhehoitajan tulee itse huolehtia siitä, että hän käyttää oikeutensa vapaaseen kuluvan kalenterivuoden aikana. Vapaita ei kerry, mikäli perhehoitaja ei ole toiminut toimeksiantosopimusten perusteella 14 vuorokautta kalenterikuukaudessa perhehoitajana.

Mikäli perhehoidossa on useampi kuin yksi henkilö, tulee vapaa järjestää kaikkien perhehoidossa olevien henkilöiden osalta yhtä aikaa. Perhehoitajan vapaan toteuttamisesta ja korvausten suorittamisesta sovitaan toimeksiantosopimuksessa. Asiakas- ja palveluohjausyksikkö järjestää yhteistyössä perhehoitajan kanssa perhehoidossa olevien henkilöiden hoidon perhehoitajan vapaan aikana.

Sijaisjärjestelyn vaihtoehdot:

- toimeksiantosopimus tehdään sijaisuuden ajaksi kiertävän perhehoitajan kanssa
- toimeksiantosopimus tehdään toisen perhehoitajan kanssa, ja perhehoidossa oleva henkilö siirtyy vapaan ajaksi hänen luokseen
- perhehoidossa olevalle henkilölle järjestetään muu lyhytaikainen hoito
- perhehoidossa olevan henkilön läheiset vastaavat hoivasta ja huolenpidosta perhehoitajan vapaan ajan, jolloin kunta/ kuntayhtymä hyvittää asiakasmaksut vapaan ajalta
- perhehoitajalle voidaan myöntää perhehoitajan vapaan palveluseteli vapaapäivien tai asiointivapaan järjestämiseksi, tästä oma sääntökirja
- vaihtoehtoisesti jokin muu

Jos perhehoitaja järjestää itselleen lisävapaata oman läheisverkostonsa avulla, vapaa ei kuluta hänen edellä kuvattua oikeuttaan vapaisiin ja perhehoitaja vastaa itse sijaiskuluista. Vähintään vuorokauden kestävät lisävapaat tulee ilmoittaa perhehoidon koordinaattorille. Sijaisen tulee olla perhehoidon koordinaattorin tiedossa ja hyväksymä.

Tilapäinen vapaa esim. asiointivapaa tai äkillinen lääkärissä käynti yms. pyritään järjestämään kiertävän perhehoitajan avulla, jos omasta lähipiiristä ei löydy sijaista.

Lyhytaikaisessa ja osavuorokautisessa perhehoidossa perhehoitajalle kertyy vapaata 2 vuorokautta kutakin sellaista kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimusten perusteella perhehoitajana vähintään 14 vuorokautta. Kertyneet vapaapäivät korvataan perhehoitajalle rahana.

6.2. Maksut perhehoitajan vapaan ajalta

Pitkäaikaisessa perhehoidossa perhehoitajalle maksetaan vapaan ajalta täysi hoitopalkkio ja puolet (50 %) kulukorvauksesta, jos perhehoidossa oleva henkilö on sijoitettuna muualle. Jos perhehoitajalle tulee sijainen perhekotiin, perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio ja kulukorvaus täysimääräisinä.

Lyhytaikaisessa ja osavuorokautisessa perhehoidossa perhehoitajalle kertyneet vapaat korvataan rahana toimeksiantosopimuksessa sovittuna ajankohtana. Maksuperusteena on kunkin kuukauden hoitopalkkio jaettuna toteutuneiden hoitovuorokausien määrällä.

Perhekotiin perhehoitajan vapaiden ajaksi tulevalle **kiertävälle perhehoitajalle** maksetaan hoitopalkkio sijaisuusajalta lyhytaikaisen perhehoidon palkkioiden mukaisesti kunkin perhehoidossa olevan henkilön perhehoidosta. Jos perhekodissa on sijaisuuden aikana vain yksi perhehoidossa oleva henkilö, palkkio maksetaan kerrottuna kahdella. Palkkiot maksetaan myös saapumis- ja lähtöpäivältä. Mikäli pitkä sijaisuus jaetaan usean kiertävän perhehoitajan kesken, vaihtopäiviltä maksetaan puoli vuorokausipalkkiota kummallekin.

Mikäli perhehoito järjestetään toisessa perhekodissa, maksetaan sijaisena toimivalle perhehoitajalle hoitopalkkio ja kulukorvaus lyhytaikaisen perhehoidon palkkioiden mukaisesti jokaisesta perhehoidossa olevasta henkilöstä. Palkkiot ja kulukorvaukset maksetaan myös saapumis- ja lähtöpäivältä.

Perhehoidon päättyessä pitämättömät vapaat korvataan rahana kuten tilanteessa, jossa vapaat olisivat toteutuneet. Irtisanomisajalta vapaita ei enää kerry, mikäli hoidettava on siirtynyt muualle ennen

irtisanomisajan päättymistä.

6.3. Perhehoitajan eläketurva

Perhehoitajan eläketurva määräytyy peruseläketurvan mukaisesti ja kertyvän eläkkeen suuruus määräytyy hoitopalkkion perusteella. Perhehoitajan vanhuuseläkeiän alaraja nousee asteittain siten, että 1962 syntyneillä se on 65 vuotta. Yläikäraja on aina 5 vuotta korkeampi. Yli 70-vuotiaiden perhehoitajien kanssa käydään arviointikeskustelu perhehoidon jatkamisesta ja tarvittaessa voidaan pyytää terveydentilasta lääkärintodistus. Perhehoitajan on ilmoitettava hyvinvointialueelle eläkkeelle siirtymisestä vähintään kaksi kuukautta etukäteen.

6.4. Perhehoitajan, perhehoidossa olevan ikäihmisen sekä perhekodin vakuutukset

Perhehoidon järjestämisestä vastaava taho vakuuttaa toimeksiantosopimuksen allekirjoittaneen/allekirjoittaneet perhehoitajat työssä tapahtuvan tapaturman varalta. Perhehoidon järjestämisestä vastaavalla taholla ei ole lakisääteistä velvollisuutta ottaa tapaturmavakuutusta perhehoidossa olevalle henkilölle tai vakuutusta perhehoidossa olevan henkilön aiheuttamiin vahinkoihin. Tämän vuoksi on suositeltavaa, että perhehoitaja hankkii laajennetun kotivakuutuksen, ja varmistaa, että se sisältää myös perhehoidossa olevien henkilöiden vahinkovakuutuksen. Sijoittava kunta ei vakuuta perhehoidossa olevaa henkilöä matkalla sattuneiden tapaturmien varalta.

7. Perhehoitajan tuki

Perhehoitajan perhehoitolain mukaiseksi vastuutyöntekijäksi nimitään vastuuhenkilö asiakas- ja palveluohjausyksiköstä, joka vastaa perhehoitajan saamasta tuesta. Perhehoidossa olevan henkilön palvelu- ja hoitosuunnitelmasta vastaa hyvinvointialueen työntekijä, joka tuntee perhehoidossa olevan henkilön parhaiten yhteistyössä perhehoidon vastaavan henkilön kanssa.

Toimeksiantosopimuksessa sovitaan yhteistyöstä hyvinvointialueen ja perhehoitajan kesken. Perhehoidon onnistumisen ja laadun kannalta toimiva yhteistyö sekä oikea-aikainen ja oikeanlainen tuki ovat ratkaisevan tärkeitä. Käytännössä yhteistyö perhehoidon koordinaattorin ja perhehoitajan kesken toteutuu säännöllisellä yhteydenpidolla puhelimitse, etäyhteyksillä ja sähköpostilla sekä eri tavoilla jär-

jestetyissä tapaamisissa perhekodeissa ja sen ulkopuolella. Vuosittaisessa kehityskeskustelussa perhehoitaja ja perhehoidon koordinaattori arvioivat myös yhteistyön toimivuutta.

7.1. Perhehoitajan valmennus, yhteistyö, täydennyskoulutus ja työnohjaus

Ennakkovalmennus on tarkoitettu perhehoitajaksi aikoville henkilöille ennen perhehoidon aloittamista. Ennakkovalmennuksessa käytetään Perhehoitoliiton perhehoidon valmennusohjelmaa. Alueella uutena aloittavan, muualla aiemmin jo toimineen perhehoitajan valmennuksesta sovitaan tapauskohtaisesti ja se toteutetaan perhehoitajan tarpeiden ja ikäihmisen hoito- ja palvelusuunnitelman perusteella. Perhehoitajan jo suorittamasta perhehoidon ennakkovalmennuksesta saatu todistus ja loppuarvioinnin sisältö tarkastetaan ja käydään läpi yhdessä keskustellen.

Yhteydenpito perhehoitajan ja perhehoitoa järjestävän tahon välillä vähintään kerran kuukaudessa tai tarvittaessa ja siinä hyödynnetään ensisijaisesti etäyhteyksiä.

Täydennyskoulutukseen sovelletaan hyvinvointialueen noudattamia periaatteita sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta annettujen lakien mukaisesti. Ammattihenkilöstön täydennyskoulutuksesta säädetään terveydenhuoltolaissa, työterveyslaissa, laissa terveydenhuollon ammattihenkilöistä, sosiaalihuoltolaissa sekä STM:n asetuksessa. Täydennyskoulutuspäiviä on kolme vuodessa säännöllistä perhehoitoa antavalle perhehoitajalle, mikä vastaa STM:n suositusta. ”Perhehoitoon liittyvä ennakkovalmennus, ennakkovalmennuksen jälkeinen täydennyskoulutus ja sijoituksenaikainen tuki toteutetaan suunnitelmallisesti ja perhehoitajan ja vastuutyöntekijän välinen yhteistyö on toimivaa ja riittävää. Ennakkovalmennuksen aikana tehty yhteinen arviointi perhehoitajan valmiuksista tehtävään on täydennyskoulutuksen ja tuen järjestämisen perustana.” (STM, 2017 Perhehoitolain toimeenpanon tuki)

Perhehoitajille järjestetään **työnohjausta** tarvittaessa vuosittain ryhmä- tai yksilötyönohjauksena perhehoitajan ja/tai asiakas- ja palveluohjausyksikön aloitteesta.

Hyvinvointialue vastaa ennakkovalmennusten, täydennyskoulutusten ja työnohjauksen järjestämisen, osallistumis- ja sijaisjärjestelyistä ja hyvinvointialue vastaa niistä aiheutuvista kustannuksista. Perhehoidon ajankohtaisia asioita käsitellään hyvinvointialueen koordinoimana.

7.2. Vertaisuuteen perustuva perhehoitajan tuki

Vertaistuki on yksi tärkeimmistä perhehoitajien tuen muodoista. Hyvinvointialue järjestää perhehoitajille **vertaisryhmätapaamisia** ja **mentorin** tarpeen mukaan. Mentori on kokenut, mentorikoulutuksen käynyt perhehoitaja, joka antaa tukea aloittelevalle tai haasteellisessa tilanteessa olevalle perhehoitajalle. Perhehoitajan on mahdollista kouluttautua ikäihmisten henkilöiden perhehoidon vertaisryhmänohjaajaksi tai mentoriksi hyvinvointialueen kustantamana sopien koulutuksesta perhehoidon koordinaattorin kanssa.

7.3. Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset

Hyvinvointi- ja terveystarkastukset järjestetään hyvinvointialueella perhehoitoon liittyviin eriytyiskysymyksiin perehtyneen ammatti henkilöstön toimesta ja sen sisältö vastaa soveltuvin osin sosiaali- ja terveysministeriön ohjetta perhehoitajien terveystarkastuksesta.

Tarkastuksen sisältö vastaa Kuntaliiton ohjetta perhehoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastuksista (2017) Perhehoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastukset.pdf (kuntaliitto.fi) Hyvinvointi- ja terveystarkastuksessa terveydenhuollon ammattilainen arvioi tilannetta yhdessä perhehoitajan kanssa ja laatii yhteenvedon tilanteesta sekä tarvittavista jatko toimista.

8. Perhehoidossa olevaa henkilöä koskevat asiat

8.1. Perhehoidossa olevan henkilön asema ja oikeudet

Perhehoidossa olevan henkilön oikeudet määräytyvät sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan ja potilaan oikeuksien lainsäädäntöjen mukaisesti.

8.2. Perhehoidon palvelu- ja hoitosuunnitelma

Perhehoidon palvelu- ja hoitosuunnitelma laaditaan viivytyksettä yhteistyössä perhehoidon vastuutyöntekijän, omatyöntekijän, perhehoidossa olevan henkilön ja hänen lähiomaistensa, perhehoitajan sekä tarvittavien muiden perhehoidossa olevan hyvinvointiin osallistuvien työntekijöiden kanssa (viimeisin hoitotahto). Suunnitelmaan kirjataan perhehoidon **tavoitteet ja toteuttaminen**. Perhehoidon palvelu- ja hoitosuunnitelma arvioidaan ja päivitetään terveydentilan ja/tai toimintakyvyn muuttuessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Palvelu- ja hoitosuunnitelmaan liitetään erillinen suostumus tietojen luovuttamisesta eri hoito tahojen välillä sekä mahdollinen

hoitotahto.

Perhehoitajalle toimitetaan turvallisen perhehoidon toteuttamiseksi ja hoidettavan toimintakyvyn seurannan turvaamiseksi henkilöä koskevat tiedot, kuten henkilötiedot, diagnoosit, toimintakyvyn kuvaus, ajantasainen lääkelista, lääkehoito, allergiat, ruokavalio, tarvittava seuranta (paino, laboratoriokokeet), mahdollinen elvytyskielto sekä omaisten yhteystiedot.

8.3. Lääkehoito perhehoidossa

Perhehoidossa lääkehoito toteutetaan tarvittaessa yhteistyössä kotihoidon kanssa. Ensisijaisesti perhehoidossa olevan henkilön lääkkeiden jakaminen toteutetaan annosjakeluna apteekissa (Eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisu, dnro 809/4/11, lääkkeiden annosjakelusta avohoidossa). **Lyhytaikaisessa perhehoidossa** henkilöllä tulee olla mukana perhekotiin tultaessa ajantasainen lääkelista ja lääkkeiden tulee olla jaeltuina dosetteihin tai annosjakelupusseihin perhehoitajakson ajaksi. Pistoshoitoa vaativa lääkehoito toteutetaan joko koulutuksen saaneen ja osaamisen tason varmistaneen perhehoitajan tai kotihoidon toimesta. Perhehoitajaa tuetaan riittävän osaamisen saavuttamiseen lääkehoidon käytäntöjen, vaikutusten ja seurannan osalta. Perhehoitajan lääkehoidon perehdytyksestä tulee olla maininta lääkehoidon suunnitelmassa. Perhehoitajalla tulee olla voimassaoleva osaamistasoa vastaava lääkelupa

8.4. Perhehoidon asiakasmaksu

Pitkäaikaisesta perhehoidosta maksu määräytyy maksukyvyn mukaan ja se voi olla enintään 85 % hoidossa olevan nettotuloista, joita ovat kaikki veronalaiset ansio- ja pääomatulot ja verosta vapaat tulot. Se sisältää ikäihmiselle kaikki asumisen, ruuan, tarvikkeiden, hoivan ja huolenpidon sekä hoidon (ei lääkehoito) kulut, eikä häneltä peritä päällekkäisiä maksuja muista avohoidon palveluista, kuten kotihoitosta. Sairaalahoidon ajalta perhehoidon asiakasmaksu keskeytetään niin, että päällekkäisiä maksuja ei aiheudu. Asiakasmaksua voidaan huojentaa tai se voidaan poistaa hyvinvointialueen käytännön mukaisesti, mikäli asiakkaalle kertyy lääkekuluja, terveydenhuollon maksuja tms. niin paljon, että hän ei taloudellisesti niistä selviä.

Asukkaan maksuosuuden määrittelyssä huomioidaan, että asukkaalle jää säännöllisistä kuukausituloistaan omaan käyttöön hyvinvointialueen käytännön mukainen osuus. Henkilön omaan käyttöön on jätettävä käyttövaroiksi vähintään asiakasmaksulaissa määritelty minikäyttövara.

Lyhytaikaisesta perhehoidosta peritään maksu hyvinvointialueen

vahvistaman maksun mukaisesti. Mikäli lyhytaikaista perhehoitoa järjestetään omaishoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi, asiakkaalta peritään omaishoidon lakisääteinen maksu. Lyhytaikaisessa perhehoidossa oleva yli 18 vuotias henkilö maksaa omat terveydenhuolto menonsa, kuten sairaalahoidon, reseptilääkkeet, ambulanssikyydit jne.

Osavuorokautisesta perhehoidosta peritään maksu hyvinvointialueen vahvistaman maksun mukaisesti. Nämä eivät kerrytä asiakkaan maksukattoa

Ikäihmisen kodissa tapahtuvan perhehoidon asiakasmaksua määriteltäessä huomioidaan, että hoito tapahtuu asiakkaan omalla kustannuksella tilojen, aterioiden ja tarvikkeiden osalta eikä se vaadi myöskään kuljetusten järjestämistä. Ikäihmisen kodissa tapahtuvasta lyhytaikaisesta perhehoidosta ja osavuorokautisesta alle 6 h *kestävästä* hoivasta ja huolenpidosta peritään maksu hyvinvointialueen vahvistaman maksun mukaisesti asiakasmaksu.

Omaishoitoperheen kodissa tapahtuvasta omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikaisesta perhehoidosta peritään maksu hyvinvointialueen vahvistaman maksun mukaisesti. Asiointivapaan ajalta ei peritä asiakasmaksua omaishoitoperheiltä. Asiointivapaa voi olla minimissään 3 tuntia enintään 6 tuntia / viikko.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 11 §:n mukaan asiakasmaksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista.

Kuljetukset perhehoitoon ja perhehoidosta pois ovat asiakkaalle omakustanteisia. Mikäli kriteerit täyttyvät voi saada hakemuksesta vammaispalvelu- tai sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua.

8.5. Perhehoidossa olevan henkilön yksityis- ja käyttövarat

Perhehoidossa olevan henkilön varoista huolehtiminen kuuluu ensisijaisesti hänelle itselleen, hänen edunvalvojalleen tai omaiselleen. Perhehoitajan tulee neuvotella ikäihmisen varojen käyttöä koskevista periaatteista ikäihmisen, hänen edunvalvojansa tai omaisensa kanssa. Perhehoitaja ei voi toimia perhehoidossa olevan henkilön edunvalvojana tai yksityisvarojen hoitajana. Perhehoitoon tulevalle henkilölle voidaan tarvittaessa hakea edunvalvoja.

Asiakkaan henkilökohtaisia menoja ovat esimerkiksi **terveydenhuollon kulut, virkistykseen liittyvät menot, matkojen omavastuut ja**

pienet hankinnat. Henkilökohtaisten menojen maksamisen käytännöstä (käteinen ja kuitit tai laskutus) sovitaan perhehoidossa olevan henkilön, hänen läheisensä tai edunvalvojansa ja perhehoitajan kesken.

Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevan ikäihmisen perhekodissa olevasta irtaimesta omaisuudesta voidaan laatia omaisuusluettelo. Luettelo laaditaan aina perhehoidon alkaessa ja perhehoitaja päivittää sitä yhdessä ikäihmisen, hänen edunvalvojansa tai omaisensa kanssa.

8.6. Perhehoidossa olevan henkilön valitus- ja vaikutusmahdollisuudet

Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus hyvään palveluun ja kohteluun (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 4§). Asiakkaalla on oikeus tehdä saamastaan hoivasta- ja huolenpidosta sekä kohtelusta asiakaslain 23§:n mukainen muistutus sosiaalihuollon viranhaltijalle.

Jos perhehoidossa oleva henkilö on tyytymätön saamaansa hoivaan ja huolenpitoon tai kohteluun eikä asiaa saada ratkaisua niin asiakkaalla on oikeus tehdä sosiaalihuollon muistutus. Hyvinvointialueen on pyydettäessä neuvottava muistutuksen tekemisessä. Muistutukseen vastataan 30 vuorokauden kuluessa. Asiakkaalla on oikeus hakea muutosta päätöksiin sekä kannella asiastaan sosiaalihuoltoa valvoville viranomaisille.

Perhehoitajalla on ilmoitusvelvollisuus havaitsemistaan perhehoidossa olevan ikäihmisen sosiaalihuollon toteutumiseen liittyvistä epäkohdista (sosiaalihuoltolaki 48§).

8.7. Perhehoidossa olevan henkilön kuolema perhehoidossa

Perhehoitajalla tulee olla tieto perhehoidossa olevan henkilön mahdollisesta hoitotahdosta, jonka mukaisesti hän toimii. Jos henkilö kuolee perhehoidossa, perhehoitaja soittaa hätänumeroon 112 ja ilmoittaa kuolemantapauksesta poliisille, joka toteaa kuoleman paikan päällä. Tämän jälkeen vainaja siirretään lähimpään hyvinvointi- tai terveyskeskukseen, jossa lääkäri vahvistaa kuoleman.

Perhehoitajan tulee ilmoittaa henkilön kuolemasta viipymättä asiakas- ja palveluohjausyksikköön, joka ottaa tämän jälkeen yhteyttä omaisiin ja keskustelee heidän kanssaan esimerkiksi käytännön asioiden järjestämisestä. Hyvinvointialue järjestää perhehoitajalle **tar-**

vittavan tuen. Perhekodissa voidaan järjestää hartaus- tai muistelu- hetki mahdollisesti yhteistyössä seurakunnan tai muun toimijan kanssa.

9.Perhehoitajan oikeudet ja velvollisuudet

Perhehoitajan ja kunnan/kuntayhtymän/hyvinvointialueen oikeudet ja velvollisuudet perustuvat lainsäädäntöön. Perhehoitajan vastuusiin kuuluvat hyvän, perhehoidon palvelu- ja hoitosuunnitelman mukaisen perhehoidon toteuttaminen, perheenjäsenenä olemisen turvaaminen perhehoidossa olevalle henkilölle, sitoutuminen toimimaan yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden sekä läheisten kanssa. Perhehoitajan tulee ilmoittaa perhehoitoon liittyvistä muutoksista asiakas- ja palveluohjausyksikköön.

9.1. Tietojensaantioikeus ja tietojen säilytys

Perhehoidossa olevaa henkilöä koskevat asiakirjat ja muut kirjalliset tiedot säilytetään asianmukaisesti lukitussa paikassa. Salassa pidettävät asiakirjat palautetaan perhehoidon päättyessä hyvinvointialueelle.

9.2.Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus

Perhehoitajalla on elinikäinen vaitiolovelvollisuus (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 15 §) eli perhehoitaja ei saa ilmaista henkilöä koskevia salassa pidettäviä tietoja sivullisille myöskään siltä osin kuin ne koskevat muita kuin häntä itseään. Salassa pidettäviä tietoja ei saa käyttää omaksi tai toisen hyödyksi eikä toisen vahingoksi. Salassa pidettävistä tiedoista voi antaa tietoa sivullisille henkilön omalla ja/tai hänen laillisen edustajansa suostumuksella. Laillisella edustajalla on laillinen oikeus saada tietoja.

Salassa pidettäviä tietoja ovat mm. tiedot varallisuudesta tai taloudellista asemasta, tiedot terveydentilasta, vammaisuudesta tai sosiaali- ja terveydenhuollon tai kuntoutuksen palveluista, tiedot seksuaalisesta käyttäytymisestä tai suuntautumisesta, tiedot poliittisesta vakaumuksesta tai elintavoista, tiedot osallistumisesta yhdistystoimintaan tai vapaa-ajan harrastuksiin, tiedot perhe-elämästä tai muista niihin verrattavista henkilökohtaisista oloista tai muut henkilön yksityiselämään liittyvät arkaluonteiset asiat.

9.3. Perhehoitajan ilmoittamisvelvollisuus

Perhehoitajan vastuulla on ilmoittaa asiakas- ja palveluohjausyksikköön:

- perhehoidossa oleviin henkilöihin liittyvistä perhehoitoon vaikuttavista toimintakyvyn ja/tai terveydentilan muutoksista
- suunnitelmista ottaa lisää henkilöitä perhehoitoon toiselta sijoittajalta
- elämäntilanteen muutoksista; sairastuminen, muut esteet toimia perhehoitajana
- perhesuhteiden muutoksista
- perhekodissa tapahtuvista muutoksista (esim. remontti, kotieläimet)
- ulkomaanmatkoista perhehoidossa olevan henkilön kanssa
- muista perhehoitajana toimimiseen vaikuttavista asioista
- sattuneista tapaturmista, väkivallasta ja pakkotoimenpiteistä (ilmoitettava aina myös kirjallisena)
- asiakkaan sairaalahoitoon joutumisesta

Perhehoitajalla on oikeus toimeksiantosopimuksessa sovittaviin asioihin, perhehoidon toteuttamisen kannalta tarvittavien henkilöä koskevien tietojen saantiin, peruseläketurvaan, tapaturmavakuutukseen sekä kuulluksi tulemiseen perhehoitoon liittyvissä asioissa.

10. Hyvinvointialueen oikeudet ja velvollisuudet

Hyvinvointialueen oikeudet

- tehdä yhteiseen neuvotteluun perustuva päätös henkilön perhehoitopaikasta.
- saada tieto perhehoidosta ja perhekodissa suunnitelluista/tapahtuneista muutoksista.

Hyvinvointialueen velvollisuudet

- antaa perhehoitajalle perhehoidossa olevan henkilön hoivan ja huolenpidon toteuttamisen kannalta välttämättömät tiedot

- järjestää perhehoidon tuki ja koulutus (ennakkovalmennus, täydennyskoulutus ja työnohjaus)
- nimetä vastuutyöntekijä perhehoitajalle
- järjestää perhehoitoon sijoitetun henkilön tarvitsemat palvelut
- arvioida perhehoitoa yhdessä perhehoitajan kanssa
- valvoa perhehoitoa

11. Perhehoidon valvonta

Hyvinvointialueen tehtävänä on valvoa, että sijoitus perhehoitoon toteutuu tämän lain mukaisesti ja hoidettava saa sijoituksen aikana ne tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet. Hyvinvointialue voi tarkastaa perhehoitopaikan tässä laissa tarkoitetun toiminnan sekä toiminnan järjestämisessä käytettävät toimintayksiköt ja toimitilat silloin, kun tarkastuksen tekemiseen on perusteltu syy. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat voidaan tarkastaa ainoastaan, jos tarkastaminen on välttämätöntä asiakkaan aseman ja asianmukaisten palvelujen turvaamiseksi.

Jos perhekoti tai siinä annettu hoito ja kasvatusta todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, toimielimen on pyrittävä ohjauksen avulla saamaan aikaan korjaus asiassa. Jollei korjausta ole asetetussa määräajassa tapahtunut, toimielimen on tällöin huolehdittava, että hoidettavan hoito järjestetään hänen etunsa ja tarpeidensa mukaisella tavalla. Tarvittaessa hoidettavat siirretään heidän tarpeitaan vastaavaan muuhun hoitopaikkaan.

Perhehoidon onnistumisen ja laadun kannalta vastuutyöntekijän yhteydenpito, toimiva yhteistyö sekä oikea-aikainen ja oikeanlainen tuki ovat ratkaisevan tärkeitä. Yhteistyön ja tuen toimiessa myös perhehoidon arviointi ja valvonta voivat toteutua tarkoitetulla tavalla. Perhehoidon valvonnan painopisteenä on perhehoidon riittävän tuen järjestäminen, jotta puutteiden tai epäkohtien ilmaantuminen pystytään ehkäisemään ennalta tai niihin voidaan puuttua varhaisessa vaiheessa. (STM 2017:25 Perhehoitolain toimeenpanon tuki.)

Hyvinvointialueella on omavalvontasuunnitelma perhehoitoon. Perhehoidon järjestäjä vastaa perhehoidon toteutumisen seurannasta ja valvoo sen laatua osana omavalvontaa. Toimeksiantosuhteinen perhehoito rinnastetaan julkisen sektorin itsensä tuottamiin palveluihin, joten perhehoitoon ei sovelleta lakia yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011).

Toimeksiantosuhteisen perhehoidon ennakoivaa valvontaa ovat perhehoitajalle annettu ohjaus ja tuki sekä perhehoidon seuraaminen ja perhehoidolle asetettujen tavoitteiden arviointi yhteistyössä perhehoitajan kanssa. Perhehoitajalle annetaan valvontakäyntiin liittyvät asiakirjat etukäteen täytettäväksi, jotka käydään valvontakäynnillä yhdessä keskustellen läpi. Perhehoitajat arvioivat omaa toimintaansa itsearviointilomakkeella, jonka pohjalta perhehoitaja asiakas- ja palveluohjausyksikkö käyvät kehityskeskustelun vuosittain.

Hyvinvointialueen valvontasuunnitelma julkaistaan myöhemmin.

12. Perhehoidon yhteystiedot

Asiakas- ja palveluohjausyksiköiden yhteystiedot julkaistaan 1.1.2023 alkaen verkkosivuilla osoitteessa lapha.fi.

13. Ikäihmisten perhehoidon lainsäädäntö ja muu sääntely

Ikäihmisten perhehoitoon liittyviä ja sitä määrittäviä säädöksiä ovat:

- Hallintolaki (434/2003) ja Hallintolain käyttölaki (586/1996)
- Julkisten alojen eläkelaki (81/2016)
- Julkisten alojen eläkelain voimaannpanolaki (82/2016)
- Kotikuntalaki (201/1994)
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012)
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta (565/2020)
- Laki (734/1992) ja asetus (912/1992) sosiaali- ja terveyshuollon asiakasmaksuista
- Laki omaishoidon tuesta annetun lain muuttamisesta (607/2022)
- Laki omaishoidon tuesta 4a§ (937/2005)
- Laki perhehoitolain muuttamisesta (606/2022)

- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734 / 1992)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta (1201/2020)
- Perhehoitolaki (263/2015)
- Sairausvakuutuslaki (1224/2004)
- Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
- Tietosuojalaki (1050/2018)
- Työtaturma- ja ammattitautilaki (459/2015)

Muita huomioitavia ohjeita:

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2021:6. Turvallinen lääkehoito- Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8682-4>

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:29 Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-5457-1>

Valtion ravitsemusneuvottelukunta 2020: Vireyttä vuosiin. ravitsemussuositukset ikääntyneille.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-472-1>

Valvira: Valvontaohjelmat v. 2020-2023

Valvira 7/2013 Lääkehoidon toteuttaminen sosiaalihuollon ympäri- vuorokautisissa toimintayksiköissä

<https://www.valvira.fi/-/valviran-ohje-laakehoito-sosiaalihuollon-ym-parivuorokautisissa-toimintayksikoissa>

Hyvä perhehoitotyöryhmä. Perhehoitolain toimeenpanon tuki. STM:n raportteja ja muistioita 2017:25 (Julkari)

<http://stm.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-00-3875-5>

14. Liitteet

LIITE 1 Ikäntyneiden toimeksiantosuhteisen perhehoidon palkkiot ja kulukorvaukset 2023

LIITE 2 Sosiaali- ja terveystalvelujen asiakasmaksut Lapin hyvinvointialueella 2023